

484 години Търново лежа подъ чуждо иго. Нейнитѣ крепости, нейнитѣ църкви, дворци, манастири и гробници бѣха съборени и буренясали. Тръне и бодили бѣха изникнали върху тѣхнитѣ развалини. Дойде време, следъ дълги мъжки и народни борби, Търново да възкръсне.

Християнска тржба затржи на 25 юний откъмъ западното бърдо „Зеленка“, недалечъ отъ града. Чуха се нѣколко гърмежи отъ руски топове. Гранатитѣ имъ разпищѣха надъ р. Янтра и се забиха на върха „Света гора“, гдето е сега рускиятъ паметникъ. Следъ това вдигнаха се облаци прахъ въ лозята по севлиевското шосе. Марино-поле се разтърси и затрепера. Вихрушка отъ коне прегazi водитѣ на Янтра до днешнитѣ пехотни казарми. Покрай досегашната гара изфуча нѣщо по дола нагоре и въ мигъ рускиятъ мундиръ и руското знаме блеснаха на върха надъ „Св. гора“. Турската войска бѣ избѣгала по пята за Тузлука.

— О, Господи! Какъ Търново бѣ величествено! То лесно скжса робскитѣ вериги.

А султанъ Мурадъ, когато го превзимаше, цѣли три месеца се пече по отвеснитѣ скали и крепости около Царевецъ и Трапезица.

Два дни следъ това (на 27 юний) долината на Янтра отъ с. Самоводени до Търново, кѣнтѣше отъ пѣснитѣ на нашитѣ юнаци-опълченци. Изморени, изпрашени, изпотени, тѣ крачатъ съ последни усилия да стигнатъ часъ по-скоро до града. А търновци, изсипани като изъ пчеленъ кошерь, отъ пеленачето до бѣлобрадия и немощенъ старецъ, тичатъ изъ града и по улицитѣ да посрѣщатъ. Знамена и цвѣтя се развѣватъ по кжшитѣ, чардацитѣ и прозорцитѣ. Начело язди хвърковатиятъ генералъ Гурко съ своя вранъ конь, заобиковенъ отъ една стрелкова руска дружина. Опълченцитѣ напето стжпватъ подиръ нея. Народътъ се покланя, хвърля цвѣтя, камбанитѣ по всички църкви тържествено звѣнятъ.